



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SACRAMENTO|| POENITENTIAE.|| QVATVOR LIBRIS COM-||REHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

VII. Soluuntur obiectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54092)

fitum nouæ vitæ principaliter in contritione contineri, clu-
fic ait: *Declarat igitur sancta Synodus, Contritionem non solum
cessationem à peccatis, & Vitæ nouæ propositum, sed etiam
Veteris odium continere?*

DENIQUE sicut peccati detestatio, propositum non peccandi implicitum & virtuale includit: sic etiam contra propositum non peccandi, detestationem peccati implicitam & virtualem includit. Quare si detestatio peccati commisi sine proposito formali non peccandi de cetero, ad iustificationem aliquando sufficit, sufficiet etiam aliquando propositum non peccandi de cetero, sine formali detestatione peccati commisi: nulla enim ratio reddi potest, cur hæc paria non sint. Atqui ipse etiam Vega, loco citato, rectè negat sine detestatione formali peccati commisi per solum propositum non peccandi de cetero, impium posse iustificari. negandum igitur etiam est, sine proposito formali non peccandi de cetero, per solam detestationem peccati commisi impium posse iustificari. SED respondendum est argumentis, quæ contra obiiciuntur à Vega.

CAPVT VII.

Soluuntur obiectiones.

PRIMA obiectio continet exempla multorum, qui testimonio Scripturæ & Patrum, iustificationem adepti esse videntur sine formali proposito vitæ melioris. Nam 2. Reg. 12. Dauid iustificatus est, vt corde & ore dixit: *Peccavi Domino.* de qua re loquens AVGVSTINVS homil. 41. *Tres, inquit, syllabæ sunt, PECCAVI, sed de his tribus syllabis flamma sacrificij coram Domino ascendit in cælum,* & CHRYSOSTOMVS homil. 9. de Pœnitentia: *Dic, inquit, Peccavi; & scivisti peccatum.* De Manasse 2. Paral. 33. nihil aliud legitur nisi cum Pœnitentiam egisse, & orasse Dominum. De Ninivitis Ionæ 3. habemus conversionem à peccatis, ieiunium, saccum, & orationem: propositi melioris vitæ nullam mentio. Idem dici potest de filio prodigo, Luc. 15. & Publicano, Luc. 18.

RESPON

RESPONDEO, ex allatis exemplis non potest rectè colligi, Dauidem, Manassem, & ceteros, sine formali proposito vitæ melioris iustificatos esse. Nam etiamsi Dauid non dixerit, nisi, *Peccavi*: tamen credendum est, eo modo verbum illud ab eo pronunciatum, quo pronunciarî oportebat, vè tam subita sequeretur iustificatio. Neque enim quicumq; dicit, *Peccavi*; iustificatur: cum sciamus Iudam dixisse Matt. 27. *Peccavi, tradens sanguinem iustum*, & tamen iustificatum minimè fuisse. Dauid igitur perfecta conuersione à Deo intus mutatus est, & dolorem de peccato, & propositum non peccandi, sine dubio habuit, quod & corâ Nathan vno verbo, & multis verbis in Psalmis suis postmodû expressit. Porro de Manasse cum Scriptura dicat, cum egisse pœnitentiam valdè; quis prohibet, nomine Pœnitentiæ non solum dolorem de peccato, sed etiam propositum vitæ melioris, & opera pœnitentiæ eo loco accipere? Conuersionem *Quo* Niniuitarum à Iona expressam, non video cur ad solam peccati detestationem restringere cogamur, cum etiam opera pœnitentiæ in eis legamus, quæ sine proposito bene viuendi effici non poterant. *Denique* Publicanus, & filius prodigus, qua fronte veniam peccatorum postulassent, nisi decreuissent non ampliùs eum offendere, à quo veniam postulabant? Ac vt intelligas, non posse ex solis verbis iudicium fieri de animo pœnitentis; expende quid Apostolus dixerit, cum à Christo vocatus, & ea vocatione conuersus, & iustificatus fuit: nam neque peccasse se dixit, neque peccata detestari, sed solùm: *Domine, quid me vis facere?* Act. 9. Quemadmodum igitur nō licet argumentari, Paulum non habuisse de peccatis suis dolorem, etiamsi verbis nihil aliud expresserit, nisi propositum Domino seruiendi: sic etiam nō oporteret colligere, Dauidem, Manassem, & ceteros in exemplum adductos, non habuisse propositum rectè viuendi, etiamsi verbis nihil aliud expressissent, nisi dolorem atque odium peccatorum.

SECUNDA obiectio: *Contritio seu Pœnitentia, supposita fide & spe, per legem & gratiam Dei, sufficit Christiano ad veniam obtinendam. At contritio non includit propriè, nisi actum, quo nolumus Deum offendisse: igitur sine proposito formali vitandi deinceps peccata, per solam peccati prateriti detesta-*

detestationem iustificari possumus. Assumptionem probat duobus argumentis. PRIMO, quia nomen Pœnitentiæ, tùm Græcum tùm Latinum, ad præteritum, non ad futurum respicit. SECUNDO, quia propositum vitandi peccata, proprius actus est charitatis, siue obedientiæ, non Pœnitentiæ.

RESPONDEO, assumptio argumenti falsa est. Nam Concilia, Florentinum & Tridentinum supra citata, apertissime ponunt in definitione cōtritionis, propositum non peccandi de cetero; & idem docent ex B. GREGORIO Theologo omnes, qui Pœnitentiam definiunt: *Admissa peccata plangere, & plangenda non admittere.* Et S. THOMAS, quem in hac parte sequimur, in 3. p. Summæ quæst. 87. art. 1. *Pœnitentia inquit, ad rationem veræ Pœnitentiæ, quòd non solum homo doleat de peccato præterito, sed etiam proponat cauere de futuro.* & idem confirmat in responsione ad primum, & alibi multis in locis.

QVOD autem contra obiicitur de nomine Pœnitentiæ, vanum est: nam, vt sæpè diximus, non tam sequenda est etymologia, quàm vsus Scripturæ & Patrum, in vera significatione vocabulorum assequenda. NEQVE verum est, quòd obiicitur, Græcam vocem *μετάνοιαν*, ad præteritum, non ad futurum respicere: nam TERTULLIANVS Græcæ linguæ peritissimus, libr. 2. in Marcionem, disertis verbis contrarium asserit, cùm sic loquitur: *In Græco sono, Pœnitentiæ nomen non ex delicti confessione, sed ex animi demerito compositum est.* Et sanè, *μετάνοειν*, si etymologiam inspicias, nihil est aliud, nisi pòst sapere: proinde ad futurum pertiùs, quàm ad præteritum pertinet. Sed hæc, vt dixi, inanis sunt.

QVOD verò addebatur in probatione assumptionis, propositum cauendi peccata esse actum charitatis vel obedientiæ, non Pœnitentiæ; facilè retorqueri potest in auctorem. Nam etiam actus ille, quo nolimus Deum offendisse, charitatis est, si absolutè consideretur. Quemadmodum igitur actus, quo nollemus Deum offendisse, absolutè charitatis est, & tamen vt refertur ad peccatum delendum, & amicitiam cum Deo reconciliandam; Pœnitentiæ est: sic etiam propositum vitandi peccata, absolutè charitatis, vel obedientiæ

entia est, cum etiam iustis conueniat, qui non indigent Pœnitentia; tamen ut assumitur ab eo qui peccauit, ad compensandam iniuriam Deo factam, & amicitiam redintegrandam, pœnitentiæ est. Siquidem pœnitentiæ, ut S. Thomas docet 3. part. quæst. 85, art. 3. pars quædam est potentialis iustitiæ, cuius proprium officium est, compensare iniuriam Deo factam, ut inde reconciliatio consequatur: compensatur verò iniuria per detestationem peccati, & propositum seruandi mandata, & cetera omnia adhibendi, quæ Deus requirit.

TERTIA obiectio: Dolor de peccatis propter offensam Dei, virtute includit propositum non peccandi de cetero: igitur ad reconciliationem sufficiet, etiamsi nõ distinctè feratur in futura. Qui enim sic dolet, non minùs perfectè Sui potèrit Deo, quàm ille, qui actu haberet eiusmodi propositum.

RESPONDEO, si quid hoc argumentum concludit, efficiet etiam, ut propositum peccata vitandi, in quo virtualis dolor de præteritis continetur, sufficiat ad reconciliacionem, sine formali ad distincto dolore de peccatis admissis; quod tamen disertis verbis negat is, cuius nunc argumenta refellimus. Dico igitur non posse fieri, ut verus sit in animo dolor de peccatis admissis, quin continuò oriatur etiam propositum vitandi peccata futura: sicut neq; è contrario fieri potest, ut quis ex vera charitate propositum animo concipiat non peccandi, quin continuò exurgat dolor de peccato admissis, & nondum per indulgentiam Dei admissis; neque erit vera contritio, quæ dolorem adferat de peccato præterito, sine proposito non peccandi de cetero; neque erit vera charitas, quæ amorè iustitiæ sine peccati odio gignat in eo, qui sibi peccati lethalis conscius sit.

QUARTA obiectio: Apud homines benignos sola Sehe mens patratæ culpæ detestatio, nonnunquam impetrat illius Veniam: Deus autem longè magis benignus est, quàm illi homines sint. Neq; credibile est, Christum expectare voluisse, & Petrus decerneret nunquã amplius peccare; sed continuò peccatum ei remississe, cum eum amare plorantem vidit.

RESPONDEO, benigni homines ad solam culpæ confessionem ac detestationem ignoscunt, quia nõ dubitant, quin ij, quos ita culpas detestari vident, iam animo propositum

conceperint non peccandi de cetero: nam alioqui etiam per tormenta promissionem illam extorquent. Porro S. Petrus dum amare flebat, simul & peccatū detestatum esse, & propositum non peccandi concepisse, & veniam etiam à Deo non ore, certè corde postulasse, omnino credibile est: id enim experimur in nobis, & in aliis, qui spiritu compunctionis accepto, serio peccata sua detestantur ac desunt.

QVINTA obiectio. Petitio veniæ cum displicentia peccati, licet sit absque formali proposito deuitandi peccati, satis est ad obtinendam remissionem peccatorum. Isai. 55. *De relinquat impius viam suam, & vir iniquus cogitationes suas, reuertatur ad Dominum, & miserebitur eius.* Quis non videt, sola hinc duo requiri ab impio, vt obtineat apud Deum misericordiam, & ea illum prestare, si detestetur peccata sua & misericordiam ab ipso humiliter flagitet? *Facile*, inquit AMBROSIVS de Deo, li. 7. in Lucam, cap. 66. *reconciliatur quando impensè rogatur.*

RESPONDEO, sæpenumero Scriptura diuina tribuit viam iustificandi, aut etiam saluandi, diuersis rebus; non quòd illæ illæ iustificare, aut saluare possint, sed quòd illæ vim suam habeant ad iustificationem, aut salutem, & ad eum finem producant, si tamen cetera non desint. Sic legimus Rom. 3. *bitramur iustificari hominem per fidem.* Eccles. 1. *Timor Domini expellit peccatum.* Rom. 8. *Spe salui facti sumus.* Luc. 7. *Dimittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Tob. 12. *Eleemosyna à morte liberat, & ipsa est, quæ purgat peccata.* Tit. 3. *Saluos nos fecit per lauacrum regenerationis.* Iacob. 1. *Suscipite insitum Verbum, quod potest saluare animas vestras.* Hæc & alia id genus in sacris literis passim leguntur, neque tamen vllus est, qui inde colligat, solùm timorem, aut solam spem, aut solam eleemosynam, aut solum verbum, sine fide, & dilectione, aliisque ad eundem finem requisitis sufficere posse ad salutem. Sic igitur etiam si detestationi peccatorum & orationi alicubi Scriptura iustificationem tribueret; non tamen colligere oporteret, sola illa sufficere, si illa quidem vim suam habere, & planè iustificare, si cetera non desint.

ADDE, quòd in verbis Isaiæ citatis, non intelligo cur non potius propositum vitæ melioris, quàm peccatorum detestatio

statio commendetur. Nam illa verba: *Derelinquat impius viam suam*, non tam significare videntur, oportere vt impius peccata sua defleat, quàm, vt cesset à peccato, & nouâ vitam instituat: hoc enim est derelinquere viam suam; non incedere antiquo & vsitato itinere, sed nouam arripere atque ingredi viam. Pari ratione verba illa sequentia: *Et reuertatur ad Dominum*, quid aliud, quæso, significant, quàm vt impius Deum diligere, ei que placere studeat? id verò sine proposito seruandi mandata, fieri non potest; nam, *Si diligitis me*, Dominus ait Ioan. I. 4. *mandata mea seruate*.

SEXTA obiectio: *Potest contingere, subita morte aliquos ita praeueniri, vt meminisse quidem possint peccatorum, quæ admisserunt, & de eis dolentes, & clamantes, Domine misere-re; de vita discedant, antequam quidquam de futuris cogitare, vel decernere quiverint. Nunquid y Venia carebunt? quid rigidius? quid durius? quid inclementius dici potest? AC-CEDIT, quòd felix ille Latio, qui cum Christo pendeat in cruce, non legitur propositum vite melioris habuisse, sed tantum peccata sua detestatum, ad Christi misericordiam confugisse, Luc. 23. Et in Sacramento Pœnitentia absoluendus censetur, qui signa doloris de peccatis ostendit, etiamsi nullo signo declaret quid in futurum proponat.*

RESPONDEO, non facillè concedo id posse contingere, vt quis ex vera dilectione Dei peccata defleat, & eorundem indulgentiam postulet, quin saltem animo proponat, Deum non amplius offendere: neque periculum est, vt huius propositi obliuiscatur; cum non solùm charitas, sed etiam natura ipsa suggerat, non posse pacem cum Deo componi, nisi propositum adsit non peccandi de cetero. QVOD ad Latronem attinet, is neque peccata detestatus, neque vitam meliorem proposuisse apertè legitur; sed solùm iustum supplicium suum agnouisse, Christoq; dixisse: *Memento mei dum Veneris in regnum tuum*. veruntamen ex impetrata venia manifestè colligimus, eum vera fide, atque ardenti charitate ad Deum fuisse conuersum, & ea omnia, licet breuissimo temporis spatio, præstitisse, quæ ad veram & legitimam pœnitentiam internam requiruntur. PORRO, qui signa doloris ostendunt, etiamsi fortè loqui nequeant; rectè in Ecclesia absoluuntur, quia veram peccatorum detestationem,

cum proposito peccata deinceps vitædi, in corde gerere, non temerè iudicantur.

SEPTIMA obiectio: *Patres Veteres, & ipsum Concilium Tridentinum, sess. 6. cap. 14. cum Pœnitentiam, secundam per Baptismum tabulam appellarunt, ad peccatorum detestationem sine dubio respexerunt: fieri potest igitur, ut aliquis interdum sine proposito non peccandi de cetero, per solam detestationem peccatorum iustificetur.*

RESPONDEO, nec Patres nec Synodus, ad solam peccati detestationem, tabulæ similitudinem retulerunt, sed ad totam atque integram pœnitentiam; immò Concilium non tam pœnitentiam, quàm Pœnitentiæ Sacramentum, secundam tabulam appellauit.

CAP V T VIII.

Contritionem ad iustificationem omninò necessariam esse.



QVINTA controuersia erat de necessitate contritionis. Loquimur autem hoc loco de contritione in genere, ut tam perfectam, quæ præcipua est, quam imperfectam, quæ attritio dicitur, comprehendamus: & quæstionem non solum de necessitate, quam vocant, mediæ, sed etiam præcepti, intelligimus.

Ac Lutherus quidem & Calvinus, contritionem quæ iustificationem præcedat, nullam agnoscunt. Nam Calvinus cùm totam pœnitentiam, fructum fidei iustificantis esse doceat, ut supra ostendimus ex lib. 3. Institut. cap. 3. §. 1. sine dubio nullam pœnitentiæ partem, proinde neque ipsam contritionem, ad iustificationem obtinendam necessariam censet.

Lutherus in assertione articulorum suorum, nonnullis visus est contritionis necessitatem pernegasse, propter verba artic. 11. *Si sacerdotis absolutionem obtinueris, crede fortiter te absolutum, & absolutus eris, quidquid sit de contritione.* Sed tamen in artic. 12. affirmat impossibile esse, quis sine cōtritione verè absolutus sit: *Si per impossibile*